

KAROLÍNA BATHORY:

PROBLEMATIKA AUTOADAPTACE V DÍLECH MARGUERITE DURASOVÉ LA MUSICA,
MILENEC, ANGLICKÁ MILENKA

posudek diplomové práce

Jak naznačuje již sám titul, práci Karolíny Bathory určují dva okruhy témat. Na jedné straně diplomantku zajímá problematika autoadaptace, čili onoho typu literárního díla, která spisovatel vytváří na základě své staršího textu, někdy v jiném žánru, anebo i pro nové médium, a na straně druhé je zjevně silně oslovena dramatickou a prozaickou tvorbou francouzské spisovatelky (a reprezentantky specifického typu literární poetiky) Marguerite Durasové, pro niž je tento „pracovní postup“ příznačný.

První téma vytváří metodologický úvod a závěr práce, v níž Bathory řeší otázky spjaté s proměnou představ o dramatu a epice jako neslučitelných literárních druzích, jakož i otázky terminologické, tedy vymezení pojmů adaptace, dramatizace autoadaptace ad. V závěru se pak k této otázce vrací, aby potvrdila, že pojem autoadaptace je skutečně vhodný právě pro pojmenování díla zkoumané spisovatelky. Podmínkou poměrně zdařilé úvodní a závěrečné argumentace je rovněž diplomantčina dobrá obeznámenost s náležitou odbornou literaturou, domácí i zahraniční, a také přiměřená schopnost ji přehledně představit, zhodnotit, klasifikovat a usouvztažnit. Dílčí problémy nastávají jen v místech, kdy diplomantka ve snaze o plynulost výkladu „oslím můstkem“ propojí dvě skutečnosti, které jsou přece jenom vzájemně odlišné. Tak je tomu například na straně 14, kde je francouzský nový román prohlášen za žánr, v němž vrcholí proces subjektivizace dramatu, případně o stranu dál, kde se díky nepřesné stylizaci Robbe-Grillet bezděčně stává autorem výroku o Vančurově *Markétě Lazarové*.

Z interpretací mnohohrstevnatého prozaického experimentu, zvaného nový román, Bathory vyzdvihuje tu, která zdůrazňuje, že tento specifický typ prózy je součástí subjektivizačního trendu, jenž určuje moderní umění. Škoda, že si nepovšimla, že existují také interpretace obrácené, které paradoxně tvrdí, že nový román je pokusem, jak subjektivitu z prozaického vyprávění vytlačit, a proto také používá nejen

depersonalizovaného vypravěče typu „oko kamery“, ale také hojných dialogů. Nejde o to rozsoudit, kdo má pravdu (neboť ji mají svým způsobem oba), ale pokud by to diplomantka vzala v úvahu, dostala by patrně do rukou zajímavý klíč, který by ji umožnil snáze odemknout spisovatelčinu cestu od dramatu k filmu a k próze (a zpět).

Ústřední část diplomové práce tvoří rozsáhlé interpretace tří případů, kdy Durasová autoadaptovala svůj starší text. Z těchto pasáží vystupuje diplomantčina fascinace spisovatelkou a její schopnost detailního, pečlivého a víceméně fundovaného srovnání jednotlivých podob porovnávaných textů. Bathory je zde „natolik v materiálu“, že tím poněkud diskvalifikuje adresáta, který se nemůže opřít o stejnou míru znalosti analyzovaných textů, nicméně při výkladu jednotlivostí je stále přesvědčivá.

Poněkud mi však schází schopnost přecházet od jednotlivých analýz a popisů do vyšších, zobecňujících interpretačních rovin, ať už by byly vztaženy k problematice autoadaptace jako specifického způsobu literární autokomunikace v rámci autorčina osobitého díla, nebo i k širšímu rámci literatury jako takové. Teoretické a analytické pasáže tak stojí vedle sebe, aniž by se příliš vzájemně a argumentačně prolínaly a potřebovaly.

Navzdory výše řečenému mohu konstatovat, že text Karolíny Bathory naplňuje požadavky kladené na diplomovou práci a rád ji doporučuji k obhajobě jako jednu z těch lepších.

Otázky:

- Jak se při četbě Durasové projevuje, pokud čtenář zná jednotlivé varianty jejích textů? Počítá autorka s tím, že je bude znát?
- V čem je Durasová jako spisovatelka specifická, odlišná od ostatních autorů nového románu?

Pavel Janoušek